

Rausa

thuis...



Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 6 maal per jaar. Twaalfde jaargang nr. 2, april 2024



Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Bart Caulier,
Evelien Vanderschueren,
Jan De Leeuw, Mario De-
mesmaeker, Mihaela To-
chita, Jan De Mont, Eva
Vanderschueren, Leo Van
Vreckem

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

Tien jaar geleden bracht
Erfgoed Rausa al een bro-
chure uit rond 'Nieuwe
Roosdaalnaars'.

Dit nummer kun je nog al-
tijd nalezen op onze web-
site: www.rausa.be, tijd-
schrift 2014, nr. 3



Rausa verschijnt in februari, april, juni, augustus, sep-
tember en december in digitale versie en op aanvraag
in gedrukte versie.

Deze 'erfgoeddageditie' kon dankzij de steun van het
Gemeentebestuur van Roosdaal worden aangeboden
in gedrukte vorm, waarvoor onze oprechte dank!

Redactieadres: Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pa-
mel, rausa@skynet.be, 0473 11 25 00

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	Een thuis voor mensen van elders
Blz. 4	Gedicht: '(t)huis'
Blz. 4	Mihaela: thuis in ...
Blz. 7	Svetlana: Moldavië zit in mijn ziel
Blz. 9	Paola: van de Andes naar de Leberg
Blz. 13	Betim Murati, wijsheid uit Kosovo
Blz. 16	De eerste Pod Pajot
Blz. 17	Anna, zonnestraal uit de Veneto
Blz. 19	Demyd en Valentina, omarmd door Lombeek
Blz. 22	Helpen thuiskomen
Blz. 23	Zoals de klok thuis galmt
Blz. 24	Gedicht: Mijn dorp van toen

Op de voorpagina: Paola en Tom in Peru © Mantilla

Een thuis voor mensen van elders

Het vinden van een nieuwe thuis ver weg van het geboorteland, is een reis die doordrenkt is met emoties, uitdagingen en hoop. Voor velen is het een noodzakelijke stap, gedreven door politieke onrust, economische tegenspoed of persoonlijke veiligheid. Even vaak is de liefde de stuwende kracht om de *heimat* achter te laten voor onbekende horizons.

De reis begint vaak met afscheid nemen. Afscheid van bekende gezichten, geliefde plekken en vertrouwde routines. Het is een moment doordrenkt van nostalgie en verdriet, maar ook van vastberadenheid om vooruit te gaan. Het gevoel van verlies kan overweldigend zijn, maar het is ook een teken van de diepe banden die mensen hebben met hun geboorteland.

Na het afscheid begint de zoektocht naar een nieuwe plek, een nieuwe thuis, in een vreemd land met een andere taal en cultuur. Geleidelijk aan beginnen mensen zich te verbinden met hun nieuwe omgeving. Ze vinden troost in de kleine dingen - een glimlach van een voorbijganger, een gesprek met een buurman, een wandeling door de straten van de nieuwe buurt. Naarmate de tijd verstrijkt, begint de nieuwe thuis vertrouwd te worden.

Wat ooit vreemd en onbekend was, wordt een deel van het dagelijks leven.

De straten voelen bekend aan, de taal klinkt natuurlijker en de mensen worden vrienden. Taal is vaak een sleutel tot integratie. Het opent de deur naar communicatie en begrip. Het stelt mensen in staat om relaties op te bouwen en deel te nemen aan het dagelijks leven.

In- en uitgeleid met een bij dit themanummer passend gedicht, getuigen dorpsgenoten die dit alles zelf ervaren hebben. Hun pad naar een nieuwe thuis is geplaveid met uitdagingen en aanpassingen, maar ook met kansen voor groei, veerkracht en een hernieuwd gevoel van identiteit.

Het is een herinnering aan de menselijke capaciteit om zich aan te passen, te evolueren en een nieuw leven op te bouwen, zelfs ver weg van het geboorteland.

Zij inspireren ons om nieuwe horizons te verkennen, nieuwe mensen te ontmoeten en nieuwe ervaringen op te doen in een omgeving die zo anders is dan wat je gewend bent.

Veel leesplezier!

Bart Caulier, voorzitter Erfgoed Rausa

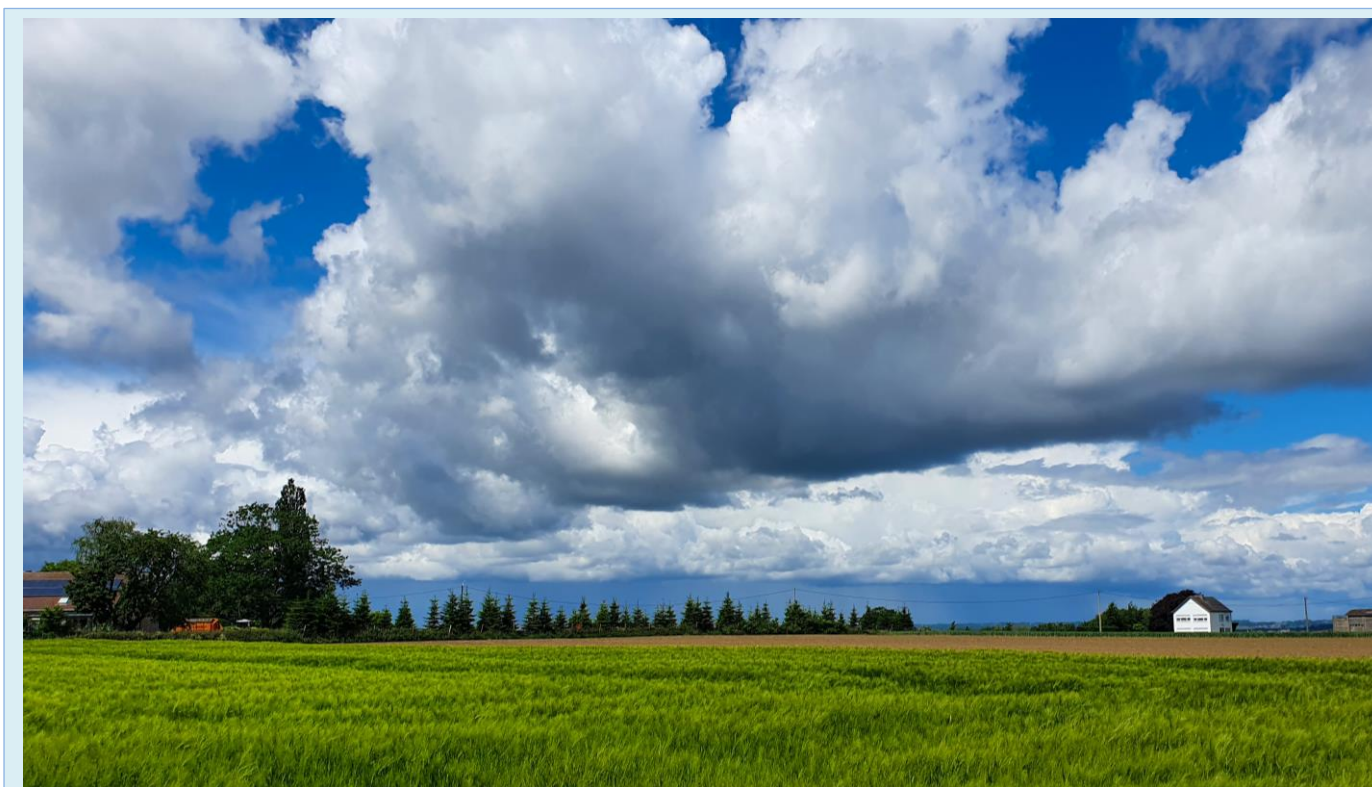


Foto: Leo Van Vreckem

(T)huis

de avond ademt stilte
de haard knettert
het boek ligt te wachten
het glas is gevuld

de nacht echoot
afwezige woorden
verglaast begrijpende ogen
wakkert huidhonger aan

de ochtend braakt
leegte en gemis
in een huis
dat we ooit thuis noemden

Mario Demesmaeker, 2023

Foto: Leo Van Vreckem

Mihaela: thuis in ...

Je 'thuis' voelen, is dat niet een van de aangenaamste ervaringen die een mens kan beleven? Zijn wij niet allemaal op zoek naar de veilige geborgenheid van een plek waar we onszelf kunnen zijn, waar we de nabijheid voelen van mensen die het goed met ons menen? De initiatiefnemers van de Erfgoeddag hebben dit jaar volgens ons dus gekozen voor een heel mooi thema.

Waar iemand een thuis vindt, hangt vaak af van de plaats waar de wieg stond, al zijn er mensen die hun ideale plek vinden ver van hun geboortegrond.

Avontuurlijke zielen beschouwen de hele wereld als hun thuis. Jammer genoeg zijn er mensen die van hun vertrouwde omgeving verdreven worden omwille van oorlogs- of klimatologische omstandigheden. Uit noodzaak, uit vrije wil of door een toevalligheid, komen er zo mensen aan in onze eigen leefomgeving. Tien jaar geleden wijdde wij bij Erfgoed Rausa al eens een editie aan dorpsgenoten die om diverse redenen hun heimat hadden geruild voor het Pajottenland.

Een decennium later willen wij nog eens enkele 'nieuwe burens' vragen om hun verhaal te doen. En of het nu gaat om een bewuste keuze of 'omdat het niet anders kon', de nieuwkomers zullen altijd geconfronteerd worden met wetten, gebruiken en afspraken waar zij niet meteen raad mee weten. De eerste instantie waar deze mensen kunnen aankloppen is uiteraard het gemeentebestuur. Het opvangen van het steeds toenemend aantal nieuwe inwoners is voor de plaatselijke overheid een groeiend probleem. Gelukkig worden er gemeentegrensoverschrijdende initiatieven genomen om de integratie te vergemakkelijken. De gemeenten Ternat, Roosdaal, Affligem en Liedekerke hebben zo'n positief project opgestart: het 'Plan Samenleven'. Een belangrijk element in dit opzet is het aanstellen van een '**brugfiguur**', iemand wiens specifieke taak het is om mensen met vragen op te vangen en wegwijs te maken in ons soms ingewikkelde administratief bestel.

De TARL-gemeenten hebben hiervoor **Mihaela Tochita** aangesteld. We hadden over haar aanpak al zoveel goede reacties gekregen, dat we haar op een donderdag (tijdens haar wekelijkse bezoek aan het gemeentehuis in Pamel) gingen opzoeken.



'Brugfiguur' Mihaela Tochita © Tochita

Zes en een half jaar geleden kwam ik hen bezoeken en ontdekte ik dat er hier voor mij misschien ook meer toekomstkansen waren. Op dat ogenblik was er nog geen oorlog in Oekraïne. Toen ik hier aankwam op 6 augustus 2017, ben ik in september meteen Nederlandse les gaan volgen. Dat was niet eenvoudig! Omdat Roemeens mijn moedertaal is, was het schrift voor mij geen probleem. Voor de meeste Oekraïners is het geschrift nog een bijkomend moeilijkheid omdat zij het Cyrillisch schrift gebruiken. Maar los van het geschrift is het toch nog alles behalve gemakkelijk om Nederlands te leren. In het Oekraïens kennen wij bijvoorbeeld geen lidwoorden. Vandaar dat ik af en toe in de knoei zit met 'de' en 'het'."

Mihaela moet er zelf hartelijk om lachen, al ben ik behoorlijk onder de indruk van haar vlotte conversatie en het gemak waarmee zij de vaak toch moeilijke terminologie hanteert.

"Ik was negentien jaar toen ik de grote overstap waagde. Ik wou hier graag aan het werk gaan, maar ik stuitte meteen op een belangrijke hindernis: mijn diploma van hoger secundair is hier niet geldig en dus moet ik hier eerst nog eens een jaar op de schoolbanken gaan zitten."



"Ik kom uit West-Oekraïne, dicht bij de Roemeense grens, vandaar dat mijn moedertaal het Roemeens is. Natuurlijk spreek ik zoals de meeste van mijn landgenoten ook Oekraïens."

Na mijn humaniora heb ik gekozen voor de richting textiel. Maar in 2016 zijn mijn ouders naar België gekomen. Zij wonen sindsdien in Ternat."

Op een bepaald ogenblik had de gemeente Ternat een vacature uitgeschreven voor een betrekking als brugfiguur tussen Oekraïense vluchtelingen en de overheid. Ik had die aankondiging echter niet gelezen. Maar wij kenden een vriendelijke dame (Christiane) die me had geïntroduceerd op het gemeentehuis om Oekraïense vertalingen te doen. Op die manier leerde ik ook Pieter kennen, de verantwoordelijke voor Welzijn. Zo ben ik beginnen werken op de dienst Welzijn.

Sinds november ben ik aan de slag als ambtenaar voor de vier gemeenten. Voordien deed ik dat ook al voor de gemeente Ternat, vooral dan om Oekraïense mensen te helpen. Nu bestaat mijn opdracht erin mensen met een andere achtergrond bij te staan en hen te begeleiden naar sportverenigingen, cultuurverenigingen, en andere mogelijkheden tot integratie.

Ik wil ook extra oefensessies organiseren om het Nederlands beter te leren beheersen. Zo zijn we onlangs in Ternat begonnen met een praatcafé in de eerste en de derde week van de maand. Het is de bedoeling om dat in Roosdaal te doen! Wie hieraan wil meewerken is dus uitgenodigd!

Ik ben heel blij met mijn job, het geeft zoveel voldoening wanneer je mensen kan helpen bij het invullen van documenten of door hen te verwijzen naar mensen of diensten waarbij ze terecht kunnen. Het is immers de bedoeling dat mensen van alle mogelijke herkomst bij mij terecht kunnen.

Oekraïense, Moldavische, Roemeense of Russische mensen kan ik zelf goed helpen, maar mensen met een Arabische of Afrikaanse achtergrond moet ik ook helpen.

Ik spreek een beetje Frans en probeer zo te helpen. Als dat niet lukt, contacteer ik mensen per email of Whatsapp.

Door altijd bezig te zijn in zoveel verschillende talen, besef ik hoe belangrijk het is voor mensen die naar hier komen wonen dat zij zo vlug mogelijk degelijk Nederlands leren. Ik volg trouwens zelf nog steeds Nederlandse les. Dankzij die cursus heb ik een nieuwe favoriete bezigheid (hobby) ontdekt: nieuwe talen leren.

Dit vind ik erg leuk want tijdens het studeren van de taal raak ik verdiept in andere culturen en tradities. Zo heb ik al mensen ontmoet die mij zeer dierbaar zijn geworden."

De positieve ingesteldheid en het enthousiasme van Mihaela werken aanstekelijk. Met haar spontaniteit en haar vriendelijke aanpak, slaagt zij er blijkbaar moeiteloos in om bij veel mensen geestdrift op te wekken voor de initiatieven die zij op de sporen zet. Op de volgende bladzijden laten wij mensen aan het woord die mede dankzij haar hulp de rivier van de integratie aan het oversteken zijn. Van een brugfiguur gesproken!

Zijn er in jouw omgeving mensen waarvan je vermoedt dat zij een steuntje in de rug kunnen gebruiken of heb je zelf ook zin gekregen om aan een initiatief rond integratie mee te werken, dan kun je een afspraak maken met Mihaela: 0472 63 26 95 of via mihaela.tochita@ternat.be. Op donderdag is zij aan het werk op het Roosdaalse gemeentehuis.



Svetlana: Moldavië zit in mijn ziel

De schokgolf die het uiteenvallen van de Sovjetunie in 1991 heeft veroorzaakt, blijft tot vandaag uitdeinen. Landen die eindelijk hun onafhankelijkheid kregen, werden het toneel van politiek getouwtrek of annexaties of erger nog, van bloedige invasies. Bij veel van die volkeren leidde het onveiligheidsgevoel en de angst om onder de voet gelopen te worden tot grote migratie. Het is zielig om vast te stellen hoeveel prachtige gebieden leeglopen, schitterende monumenten verkommeren en waardevol erfgoed voorgoed dreigt te verdwijnen. Een land waar sinds het eind van vorige eeuw de migratie op gang kwam, is Moldavië. Het land is volledig omgeven door Oekraïne en Roemenië. Overigens is het Roemeens er de officiële taal. De drie en een half miljoen inwoners die er nog overgebleven zijn, proberen hun land moeizaam aan de Europese kar te hangen, maar kunnen niet verhinderen dat hun republiek het laagste inkomen heeft van heel Europa. Geen wonder dat er enkele duizenden mensen de voorbije decennia hun Oost-Europese heimat ruilden voor een (soms) onzeker bestaan in ons land.

Vasile Rotary was één van hen. In 2009 begon hij in Brussel aan zijn zoektocht naar een beter bestaan. Twee jaar later liet hij zijn vrouw Svetlana overkomen. Nu wonen ze met hun drie kinderen op de Pamelse Klei. Svetlana vertelde ons hoe het is om je land achter te laten.

"Ik ben Svetlana, ik kom uit Moldavië, maar ik woon nu al twaalf jaar in België, eerst in Wambeek, nu in Roosdaal op de Pamelse klei. Ik ben getrouwd en heb drie kinderen. Mijn man had hier een contract van twee jaar en toen dat verlengd werd, hebben we besloten om met de hele familie over te komen.

Wanneer je hier aankomt is het heel moeilijk om je thuis te voelen. Je kent niemand, je snapt niets van de taal en van de gewoonten. We leerden toen vrij snel Frans spreken. Die taal is wat verwant met het Roemeens, in tegenstelling tot het Nederlands dat voor ons zeer moeilijk is.

Op aanraden van mensen die we in Brussel hadden leren kennen, stuurden wij onze kinderen naar het Franstalig onderwijs. Zij hebben ook extra lessen gevolgd om Nederlands te leren.

Mijn man en ik werken in de bouwsector. Het is niet meteen de job waar ik van droomde, maar ik ben aan het werk en dat is het belangrijkste.

Voor mijn man en voor mij is het leven zeer verschillend met de manier van leven in Moldavië.



Moldavië

Oppervlakte: 33800 km²

Aantal inwoners 3,3 miljoen

Aantal inwoners per vierkante km: 99,4/km²



Voor onze kinderen is dat helemaal anders, zij zijn hier opgegroeid en hun vrienden wonen hier. Twee van hen (mijn dochter en mijn oudste zoon) gaan hier naar de universiteit.

Mijn dochter is twintig jaar en woont hier intussen al twaalf jaar. Dat is dus langer dan dat ze in Moldavië heeft gewoond. Voor mij ligt dat anders, ik zal altijd Moldavisch blijven.

Soms vraagt men mij waar mijn toekomst ligt. Ik vind het een beetje moeilijk om hier een antwoord op te geven. Ik mis mijn familie nog altijd heel erg. Ik weet dus nog niet of ik tot mijn pensioen hier zal blijven of toch eerder terugkeer naar Moldavië.

Mijn kinderen zijn zoals de vogels. Zij groeien op en op een bepaald ogenblik vliegen zij het nest uit. Voor hen is 'thuis' duidelijk hier.

Ik was 36 toen ik uit Moldavië wegging. Op die leeftijd heb je al een flink stuk van je leven achter de rug. Ik denk dat ik thuis ben op twee plaatsen. Wanneer ik in Moldavië ben, dan denk ik aan hier en ben ik hier, dan denk ik aan Moldavië.

In België zal het wel altijd een beetje moeilijk blijven omdat we hoe dan ook 'vreemdelingen' blijven. Toch neem ik stilaan ook veel gewoonten van België in me op. Thuis is dus zeker ook hier.

Maar Moldavië zit in mijn ziel: de natuur, het landschap, het eten, de mensen, dat is het Moldavië waar ik van hou. Tegelijk probeer ik ook de Belgische muziek en cultuur te smaken. Ik wil niet scheiden van een van beide. Ik was 'Moldavië', maar intussen ben ik ook 'België' geworden".

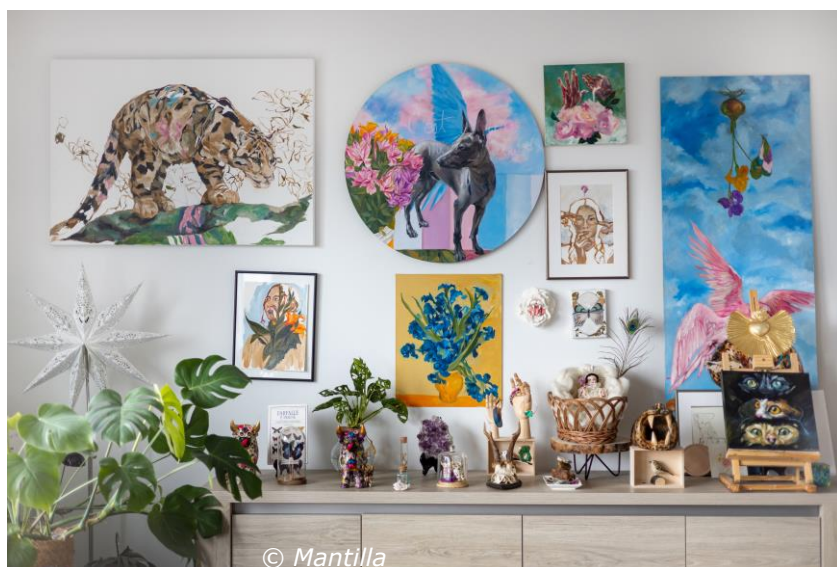


Svetlana

Paola, van de Andes naar de Leberg

Hoog in het Andesgebergte, in het zuidoosten van Peru, waar de Inca's in de 13^{de} eeuw hun keizerlijke stad Cuzco hebben gebouwd en waar de wind waait op meer dan 3000 meter boven zeeniveau, tussen de mysterieuze Zonnetempel van Qoricancha en Machupicchu, werd in 1992 Paola Munnt Mantilla Quispe geboren. Uit haar naam kun je afleiden dat zij van gemengde afkomst is, zoals de meeste Peruanen wiens land in de 16^{de} eeuw door de Spanjaarden werd veroverd. Mantilla, aan vaderskant, van Spaanse afkomst, Quispe, van oude Inca-afkomst aan moederskant. De Peruanen zijn de grootste inheemse groep. Zij dragen de Inca-genen.

Niemand kon voorspellen dat Paola drie decennia later zou wonen aan de voet van 'den Hogen berg' nauwelijks een rimpeling in het Pajotse reliëf. Hoe zij hier terechtkwam, mochten wij tijdens een gezellige babbel optekenen in haar woning aan de Pamelse Gasthuisstraat. Wanneer je binnenstapt, merk je het meteen: hier woont een artiest! De kleurrijke schilderijen aan de wand geven het hele interieur een warme sfeer.



"Ik kom uit Cuzco, een stad met meer dan 400.000 inwoners, waar zich één van de zeven wereldwonderen bevindt: het zevende wereldwonder zich bevindt: de Machu Picchu. Cuzco is een bruisende stad, met fascinerende architectuur, prachtige musea en kathedralen, gezellige straatjes, markten en restaurants. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er veel toeristen komen.

Daar ging ik naar de middelbare school en nadien ook naar de Universiteit voor Schone Kunsten 'Diego Quispe Tito Cusco', waar ik afstudeerde als beeldend kunstenaar, met als specialisatie schilderwerken in olieverf. Ik werk regelmatig als freelance kunstenaar met de galerijen van Cuzco, vorig jaar bijvoorbeeld nog exclusief voor kunstgalerij 'Fallen Angel'.



Peru

Oppervlakte: 1.285.216 km²

Aantal inwoners: 32 miljoen

Aantal inwoners per vierkante km: 25/km²



Ik ben 32 jaar oud en ik kwam naar België toen ik 27 was. Ik ben sinds vier jaar getrouwd met een Belgische man en Roosdaalnaar, Tom De Koster. Tom en ik ontmoetten elkaar toen hij op reis was in Peru. Destijds keerde ik na drie jaar terug van een reis naar Chili. We houden er allebei van om de wereld rond te reizen.

Tom vertelde me veel over België. Zo kwam ik voor de eerste keer naar hier om het land van mijn toenmalige vriend (en nu echtgenoot) te bezoeken. Ik ontmoette ook zijn familie en leerde zijn cultuur, zijn taal, zijn leven, het klimaat, het sociale leven en het eten in België kennen.

Ik moet toegeven dat ik erg onder de indruk was van vele dingen. Ik ervaarde dat je een open geest en hart moet hebben, maar ook dat je je voeten stevig op de grond moet hebben om naar verre oorden te kunnen reizen en daar te kunnen wonen, want dat is helemaal niet gemakkelijk.

Onze liefde groeide en al snel verloofden we ons tijdens een reis naar Parijs (Montmartre, de thuisbasis van kunstenaars).

Een paar maanden later verlamde het coronavirus de hele wereld, waardoor ik een reisverbod kreeg en niet terug kon naar Peru. Dat betekende dat ik mijn familie twee lange jaren niet kon zien. Ik ging toen door een periode van angst, niet alleen voor mezelf, maar ook voor mijn familie in Peru.

In deze situaties kun je verdriet voelen, maar je kunt ook creatief zijn en veel over jezelf leren en je veerkracht ontwikkelen.

Ik stond voor de keuze: sluit ik mezelf op en voel ik verdriet omdat mijn familie zo ver weg is, of pas ik me aan aan de situatie en ga ik aan het schilderen?



Op die manier ontstonden mijn meest kleurrijke schilderijen, in een soort zoektocht om mijn huis mee te nemen naar België. Dit land heeft mij de kans gegeven om de carrière van mijn dromen en mijn leven uit te bouwen omgeven door heel aardige mensen. Ik maakte immers snel vrienden hier in België. Eén van de eersten was Mihaela Tochita uit Oekraïne, met wie ik samen Nederlandse les volgde. Dat was heel bijzonder, want we spreken geen van beiden de moedertaal van de ander, maar toch hebben we de taalbarrière overwonnen en is het een hele leuke vriendschap geworden. Nadien ontmoette ik daarnaast veel Peruaanse en Latijns-Amerikaanse vrouwen die voor mij een soort familie zijn geworden in België. Dat was een belangrijke stap om me goed te voelen. Ik kan nu zeggen dat dit een fijne plek is om te wonen.



En dan is er natuurlijk het allerbelangrijkste: de liefde. Tom is er altijd voor mij, biedt een luisterend oor aan en steunt mij. Voor alle zekerheid zijn we vier keer getrouwd (lacht). De eerste keer was het burgerlijk huwelijk in de gemeente Roosdaal in tijden van corona, met de naaste familie en vrienden van Tom. Dat was geen gemakkelijke opgave, want er komt veel administratie bij kijken.

Een jaar na deze ceremonie konden we een geweldig feest geven in het kasteel van Groot-Bijgaarden waarop alle mensen aanwezig waren die ons liefhebben. Nog een jaar later hielden we in Peru een prachtige Inca-ceremonie midden in het Andesgebergte van Cuzco. Een heilige ceremonie waarbij de sjamaan, mijn moeder, mijn zus en Thomas (de broer van Tom) aanwezig waren. De vierde en laatste maal was in de Merced-Basiliek in Cusco, een plek waar ik sinds mijn kindertijd ging bidden.

Daar kon ik eindelijk mijn verbintenis met Tom vieren, samen met mijn beste vrienden en mijn familie van Peru."

Hoe moeilijk is het om zo ver van je familie te wonen?

"Het is altijd pijnlijk om zonder hen te leven, zonder hun warmte, het missen van verjaardagen en familiemomenten, het missen van de liefde en steun van familie. Soms is een knuffel van mama nodig, zelfs als je volwassen bent of al zestig jaar oud bent. Gelukkig bestaan er sociale media, middelen die een grote hulp zijn om de band met familie en vrienden te onderhouden. Wij reizen wel ieder jaar naar Peru om hen te bezoeken."

Heeft de transitie van Peru naar Vlaanderen een invloed op je artistieke activiteiten?

"Toen ik in België aankwam, begon ik onmiddellijk met schilderen. Nu heb ik wel het gevoel dat mijn kunst met mij mee is geëvolueerd. Zo ben ik hier begonnen met meer olieverf te gebruiken en schilder ik met heel veel kleur. Ik denk dat het komt omdat in Peru alles veel kleurrijker is, zoals bijvoorbeeld de kledij. Hier is het anders, allemaal een beetje grijs. Ik heb die kleuren echt nodig, vandaar dus al die felle tinten in mijn werk."

De carrière van Paola is dus niet gestopt na haar verhuis naar België. Zij werkt als zelfstandige kunstenaar, soms in opdracht, op voorwaarde dat die opdracht past in haar artistiek kader. Er hangen intussen werken van haar van Californië tot Japan. Er worden ook plannen gemaakt voor een individuele tentoonstelling in de nabije toekomst. Momenteel werkt Paola aan een nieuw project vanuit de ambitie om het grootste werk uit haar carrière te maken.

Toch wil ze nog stappen vooruit zetten en zit het er dik in dat ze binnenkort nog bijkomende studies doet om zich nóg meer als beeldend kunstenaar te bekwamen. Paola is echter ook actief als zelfstandig fotograaf.

"Ik heb thuis een nieuwe studio ingericht, speciaal voor pasgeboren baby's. Een andere focus is trouwfotografie, waarbij ik mijn vaardigheden als kunstschilder inzet om de warmste emoties van mensen weer te geven. Emoties kennen immers geen taal of religie. Ik krijg soms nog kippenvel wanneer ik terugdenk aan ongelooflijke momenten tijdens sommige fotoreportages."

Soms zijn de tranen werkelijk aanstekelijk. In de fotografie kan ik geweldige liefdesverhalen vertellen, zowel in Roosdaal als in internationale context.

Migranten hebben prachtige verhalen te vertellen. Wanneer je een migrant ontmoet, vraag hem dan zeker naar zijn verhaal; het is meestal ronduit fascinerend.

Via deze links kun je het werk van Paola leren kennen:

<https://www.munntpainter.com>

<https://www.instagram.com/munnt.painter/>

<https://www.instagram.com/bypaolaphotography/>

Je maakt vaak de vergelijking tussen Peru en hier. Waar is voor jou 'THUIS'?

Wanneer ik in Peru ben, dan ben ik daar echt blij, supertevreden. Maar plots overvalt mij een verlangen naar mijn thuis in België, dat kan van de ene seconde op de andere omslaan. Hier mis ik de bergen en het platteland en ook de grote vrijheid. Hier is alles afgelijnd, het moet allemaal gecontroleerd kunnen worden. Wanneer je daar in de Andes op een berg staat, dan adem je de vrijheid.

In Peru ga je naar je werk, maar het belangrijkste in het leven is toch dat je tijd maakt om te genieten, want je leven gaat snel voorbij. In Peru zal men ervoor zorgen dat het leven niet voorbij is zonder dat je genoten hebt: ervaringen opdoen, reizen enzovoort.

Wanneer ik bloempjes schilder, dan zijn dat niet alleen maar bloempjes. Het zijn verzamelingen van herinneringen aan speciale momenten. Als ik ooit oud zal zijn en terugkijk op mijn leven, dan wil ik kunnen zeggen: ik heb veel mooie dingen beleefd. Dat zijn de schatten van het leven.

Natuurlijk zijn hier ook zaken die beter zijn dan in Peru. Veiligheid is daar zeker een belangrijk voorbeeld van. De discriminatie van vrouwen is hier veel minder. In Zuid-Amerika zijn mannen veel ruwer tegenover vrouwen en kinderen. Als ik hier zin heb om op straat te lopen in een korte broek, dan is dat geen probleem.

Wanneer ik vraag naar de culinaire verschillen, dan volgt er een heldere lach en een diplomatisch antwoord dat nauwelijks kan verhullen dat Paola niet erg hoog oploopt met ons kokkerellen.

"Ik kook elke dag (of minstens om de twee dagen). Toen ik thuis was heb ik zelf niet veel gekookt. Ik bereid de gerechten die ik geleerd heb van mijn moeder met vooral rode en gele chilipepers, maar ik experimenteer ook graag met ingrediënten. Er zijn bepaalde zaken die in de Peruviaanse keukens vaak voorkomen en die hier niet te verkrijgen zijn, bijvoorbeeld (Paola aarzelt een beetje om het uit te spreken) ... cavia. Dat is een traditioneel gerecht van de Inca's. Ik ben wel de voorbije jaren onze vleesconsumptie aan het verminderen. In mijn land slacht je een dier om eten te hebben. Hier worden dieren als een soort 'ding' in serie afgemaakt om dan in grote massa in de supermarkt te belanden."

Verschilt dat veel met de aanpak in Peru?

"Over het algemeen is de moderniteit er niet zo belangrijk. Ik vind wel dat er ginder een zeer groot verschil is tussen stad en platteland. De mensen in de bergen zijn vooral bekommerd om hun basisbehoeften. Zij hebben wel eten, want daar groeit alles, dus ze leven er rustiger. Maar soms willen jonge mensen iets anders maken van hun leven. Die trekken dan naar de grote steden om te studeren. Daar gaat het dan wel sneller, maar niet zo hectisch als hier en tijdens de weekends heb je tijd om naar de bergen te gaan en familie te bezoeken."

De 'vooruitgang' loopt er wel wat jaren achter, maar anderzijds is er echt meer gastvrijheid."

Oei, heb je hier al problemen gehad?

"In Pamel nog niet!" (Paola moet hartelijk lachen met de vraag, maar voegt er toch aan toe:) "Ik was nog niet lang in België toen ik op een keer in een stad door een man werd aangesproken met de vraag: "En, wanneer ga je terug naar Thailand?". Een al te grote kenner moet dat niet geweest zijn, maar zoiets blijft toch wel hangen. Ik moet hier wel aan toevoegen dat er ook in Peru problemen zijn tussen de mensen die uit Zuid-Amerika komen en die zeker in de steden voor sociale complicaties zorgen. Sommige mensen met Spaanse afkomst, voornamelijk in de steden, kijken vaak wel neer op de inheemse bevolking. Als ik naar Lima ga, is dat gemakkelijker voor Tom dan voor mij."

We keuvelden nog lang over Peru, over het leven en de kunst, maar de woorden waarmee Paola op het einde afscheid nam, moesten we zeker nog meegeven:

"Ik ben dankbaar voor alle opportuniteiten die ik hier kreeg, de liefde die ik hier vond en de warmte van veel mensen rondom ons."



© Mantilla

Paola en Tom tijdens de Inca-ceremonie in het Andesgebergte.

Nog meer prachtige foto's en gegevens hebben we gebundeld in een extra-bijlage van Rausa, te vinden op onze website:

www.rausa.be

Betim Murati, wijsheid uit Kososvo

Er is een periode geweest waarin elk Roosdaals gehucht wel een paar voetbalterreinen rijk was. Elftallen van wisselend niveau traptten er lustig op los en smeedden na afloop in de onmisbare kantine vriendschapsbanden voor het leven. Ook in het heuvelend gebied tussen Pinijzenkets en Profetenstraat lag een min of meer vlak stukje weiland waarop VK Zavel zijn atleten tegen het leder zag sjotten. Tussen de palen heeft onze Rausamedewerker Bjorn Heymans als doelman menig spectaculair vluchtschot uit de lucht geplukt. Een van zijn beste ploegmakers was (en is) Betim Murati, een goedlachse sportieve kerel wiens naam doet vermoeden dat hij niet uit de Denderstreek afkomstig is. Voor ons een goede reden om met hem een praatje te slaan. Alhoewel... het praatje werd een uitermate boeiend gesprek van een paar uur. Dit is ons relaas.

"Ik ben geboren in Kosovo in 1982. Ik woonde met mijn ouders, twee zussen en een broer op zo'n twintig kilometer van de hoofdstad Pristina. Het was een heel bewogen tijd waarin het land verwikkeld was in een bloedige onafhankelijkheidsstrijd. Het dorp waar wij woonden is nog betrekkelijk gespaard gebleven, maar er was een gebied dichterbij Pristina, de streek waar mijn moeder vandaan komt, waar Kosovaren, Serviërs en Roma onder elkaar woonden. Daar hebben de Serviërs op een bepaald ogenblik een echt terreurbewind gevoerd. Ik zie nog de beelden van Servische soldaten die met de Kalashnikov in de hand op de deuren bonstten en de mensen wegjoegen uit hun huis. Buiten een aantal trauma's is onze familie redelijk gespaard gebleven. Maar anderen hebben minder geluk gehad. Op vele plaatsen werden huizen in brand gestoken en zijn mensen levend verbrand. Er was een dorp niet zo ver uit onze buurt waar 65 mensen woonden waarvan er in één nacht 64 werden vermoord. De enige overlevende was een meisje van elf dat onder een stapel lijken lag. Er zijn massa's vrouwen verkracht geweest, officiële bronnen spreken van meer dan 20.000! Het was niet meer leefbaar in Kosovo. Het conflict met Servië was een regelrechte oorlog die zagezegd achter de rug was, maar er waren nog regelmatig raids van Servische soldaten die weerloze bewoners mishandelden of vermoordden. Zo een gruwelijke ervaringen laten onuitwisbare trauma's na. Het was onder deze omstandigheden dat mijn familie besliste om te vluchten.

Kosovo

was een autonome provincie in het vroegere Joegoslavië. Toen dit land op het eind van de twintigste eeuw uit elkaar viel, streefde het overgrote deel van de provincie (die voor 90% uit etnische Albanezen bestaat) ook naar onafhankelijkheid. Dit leidde tot een conflict met Servië dat Kosovo (nog altijd) beschouwt als een afvallige provincie. Er werd een bittere oorlog uitgevochten tussen de Serviërs en het Kosovaarse bevrijdingsleger UÇK. Op dat ogenblik kwam een massale vluchtelingenstroom op gang. Ook de familie van Betim Murati ontvluchtte toen het thuisland. De oorlog eindigde officieel in 1999 toen na een interventie van de NAVO, de Serviërs zich terugtrokken en het gebied onder toezicht kwam van de Verenigde Naties. In 2008 riep Kosovo eenzijdig de onafhankelijkheid uit.



Oppervlakte: 10.887 km²
Aantal inwoners: 2 miljoen
Aantal inwoners per km²: 177/km²



Prizren © Wereldreizigersclub

Na een lange tocht belandden wij in Brussel waar we onderdak kregen in een heel klein huisje van het Le-ger des Heils. Daar hebben we een jaar en drie maand verbleven. 's Morgens vroeg werden we verondersteld naar buiten te gaan en 's avonds voor 10 uur terug binnen te zijn. We kregen er drie maaltijden.

Toen ik hier als achttienjarige in Brussel aankwam, mocht ik niets doen: ik mocht niet werken en zelfs ook niet studeren! Ik heb van mijn 18 tot mijn 26 jaar eigenlijk niets mogen doen. Ik was een behoorlijk goede voetballer maar ook daar mocht ik geen cent mee verdienen. Er volgde een eindeloze procedure-slag, altijd maar advocatenkosten en altijd opnieuw dat bange af-wachten. Zelfs toen mijn zoon ge-boren werd heb ik nog eens het be-richt gekregen dat ik voor de zo-veelste keer binnen de vijf dagen het land moest verlaten. Maar na heel, heel veel moeite is het toch in orde gekomen en heb ik uiteindelijk de Belgische nationaliteit bekomen. Vanaf dat ogenblik kon ik echt be-ginnen aan het opbouwen van mijn leven. Omdat ik nooit de kans had om te studeren, had ik dus geen di-ploma en ben ik onderaan de ladder moeten beginnen in de drukkerij waar ik aan de slag kon gaan. Ik heb me wel goed kunnen opwerken en nu heb ik in die firma een mooie functie bereikt.

Toen ik pas in België woonde, heb ik eerst wat Frans geleerd, wanneer we van Brussel naar Ninove ver-huisden, heb ik daar even een korte cursus Nederlands gevolgd, maar de rest heb ik geleerd door met de mensen te praten, boeken te lezen, te voetballen en... de liefde natuur-lijk. Mijn vriendin is een Vlaamse en dat helpt natuurlijk een heleboel wanneer je een taal grondig wil le-ren spreken. Ik heb haar in 2003 leren kennen, we zijn intussen dus al 20 jaar samen en we hebben een zoon van vijftien."



Betim Murati

Tijdens het gesprek verbaasde ik me erover met wat een schijnbaar gemak Betim keurig Nederlands spreekt en waarmee hij de gepaste gezegden en spreekwoorden weet aan te wenden...

"Ik heb dat altijd vanaf de eerste dag geweten: als je de mensen hier wil begrijpen, dan is de taal het belangrijkste middel. Dat helpt niet alleen om te communiceren, maar ook om de manier van denken en de cultuur van de mensen hier te begrijpen. Zoals 97 % van de Kosovaren ben ik moslim, maar ik beleid mijn geloof op mijn manier. Ik doe mee met de ramadan en ik ga regelmatig naar de mos-kee, maar wanneer ik ergens een mooie kerk zie, ga ik daar evengoed naar binnen. Voor mij is elke godsdienst waardevol. Ik beleef mijn geloof op een eigen vreedzame manier waarmee ik niemand lastig val. In mijn familie zijn er mensen die hun geloof iets strikter beleven, zonder evenwel radicaal te zijn. Anderen gaan er veel losser mee om en storen er zich niet aan om op een vrijdagavond eens goed uit te gaan. In onze gemeenschap benaderen wij dit heel filosofisch. Uiteindelijk is het 'iets tussen u en God' en zolang je er niemand mee lastig valt, is er geen probleem. Als je tijdens de ramadan niet vast of je drinkt eens een glas, er is niemand die je daarom gaat veroordelen.

Die ruimdenkendheid helpt op veel vlakken. Ik heb hier zo al veel dingen geleerd en misschien zijn er ook wel zaken die ik vanuit mijn cultuur aan de mensen hier kan bijbrengen. Die manier van doen heeft ervoor gezorgd dat ik het hier heel goed kan vinden met de meeste mensen. Natuurlijk gebeurt het dat iemand eens moeilijk doet tegenover mij, maar ik heb dat met de jaren leren relativeren.

Wanneer we vandaag naar Kosovo terugkeren, dan merken we dat het land zich langzaam herstelt. Maar de littekens blijven zichtbaar. Er zijn nog altijd een heleboel mensen die vermist zijn, waarvan men niet weet wat er met hen is gebeurd. Er wordt nog altijd gezocht in massagraven om mensen te identificeren. Maar anderzijds is er een grote drang om opnieuw overeind te kruipen. Kosovo leeft! Het land heeft de jongste bevolking van Europa. Meer dan 60% van de bevolking is jonger dan dertig jaar. En ze willen vooruit! Het is zeker de bedoeling om aan te sluiten bij de Europese unie. Anderzijds willen ze ook hun eigenheid en waarden en het Kosovaarse thuisgevoel bewaren."

En zo komen we bij het thema van onze erfgoeddag. Wat moeten we verstaan onder het 'Kosovaarse thuisgevoel'?

"Één van de belangrijkste verschillpunten is zeker de gehechtheid aan de familie. Ik denk dat Kosovaren een groter gemeenschapsgevoel hebben. Ze leven ongetwijfeld veel minder opgejaagd. Noem hen gerust levensgenieters. In West-Europa zijn de mensen meer carrière-gebonden, het is ook meer 'ieder voor zich', eigen huisje, tuintje enz.

Maar er zijn ook vele zaken waardoor ik me in Vlaanderen thuis kan voelen: het onderwijs is goed, de sociale zekerheid en de geneeskunde zijn top! Hier is democratie geen hol woord: je hebt altijd het recht om te zeggen wat je wil en je overtuiging kenbaar te maken.

En ik hou ook van de Belgische keuken. De chocolade en de frietjes zijn hier super, en al drink ik zelf geen bier, mijn vrienden zeggen dat hier het beste bier wordt gebrouwen. Maar de Kosovaarse keuken is ook niet te versmaden. Die lijkt wel meer op de Griekse of de Turkse gastronomie.



Tavë kosi, typisch Kosovaars gerecht met lamsvlees, yoghurt, eieren en knoflook (©debal-kan.nl)

Ik merk wel dat er een grote invloed is van mensen die na de 'Kosovaarse diaspora' terugkeren naar hun land en zaken die ze uit alle hoeken van de wereld meenemen in hun land introduceren. Zo hebben wij zelf voor mijn ouders een nieuw huis gebouwd in onze geboortestreek en we hebben dat helemaal volgens de Belgische architectuur gedaan.

Wij kunnen de laatste jaren ook regelmatig op reis gaan naar Kosovo. Dat doe ik meestal met het vliegtuig, want als ik met de auto ga en door Servië moet reizen, dan heb ik gegarandeerd problemen aan de grensovergangen. Ik heb wel een Belgisch paspoort, maar aan mijn naam zien ze dat ik een Kosovaar ben en dan beginnen ze met me alles te doen uitladen, elk doosje en pakje wordt gecontroleerd. Ik heb vrienden die gearresteerd zijn en zelfs mensen die neergeschoten werden door de Servische wachtposten.

Sinds januari van dit jaar mogen de Kosovaren zonder visum naar Europa komen.

Ik heb hier sindsdien dus familieleden voor het eerst bij mij op vakantie gehad. Zij kijken hier wel met bewondering naar sommige zaken die wij doodgewoon vinden, maar na een tijdje komen de meeste tot het besluit dat ze het toch liever met iets minder luxe willen doen en graag terugkeren naar dat warme gemeenschapsgevoel dat zij in Kosovo kennen.

Als wij eens heimwee hebben naar ons land, kunnen wij naar Brussel of een andere grote stad gaan waar regelmatig Kosovaarse artiesten optreden.

Zo was er op 17 februari in Brussel een groot concert voor de 16^{de} verjaardag van de onafhankelijkheid van Kosovo. Het was een hoogstaande culturele activiteit met volkse dansen en muziek in traditionele klederdracht.

Ik probeer de liefde voor onze tradities ook door te geven aan mijn zoon. Hij begint ook steeds beter en beter Albanees te spreken. Wij gaan nu bijna ieder jaar naar Kosovo en hij kan al behoorlijk goed communiceren met mijn familie ginds. Het is natuurlijk een rijkdom dat hij die twee culturen kan combineren. Ik ben zo blij dat ik hem ook kan laten kennismaken met die andere, minder gejaagde levenswijze. Ik zeg hem: het mooiste cadeau dat ik je kan geven is mijn tijd, mijn raad, mijn hulp om je te helpen ontdekken waar het in het leven om gaat.

Geld is voor mij nooit belangrijk geweest. Onze planeet is groot genoeg, er is plaats en eten genoeg als je het mooi verdeelt. Ik ben daarvan overtuigd. Het probleem is dat er veel mensen zijn die niet meer weten wat 'genoeg' is.

Vele mensen willen steeds meer en meer, maar waarom? Uiteindelijk ga je je hele leven dingen achterna gelopen hebben en op het einde ga je moeten vaststellen dat je te weinig hebt geleefd."

Ik heb heel de tijd met groeiende interesse en bewondering zitten luisteren naar de wijze woorden van Betim. Ik vind het een zegen dat mensen met zo een open geest onze samenleving komen verrijken.

De eerste Pod Pajot

Voor wie niet thuis is in de geschiedenis van onze gemeente, heeft Bjorn Heymans met zijn ploeg een eerste aflevering klaar. Als je een half uurtje tijd neemt, ben je na de boeiende en plezante vertelling een kenner van deelgemeente Pamel. Gewoon naar Google gaan, 'Pod Pajot' invullen, klik en je bent vertrokken!



Aflevering 1

De geschiedenis van Pamel

Anna, een zonnestraal uit de Veneto

Veneto, een glorierijke wereldmacht in de middeleeuwen, vandaag nog een van de meest welvarende regio's in Italië, overrompend landschapelijk schoon tussen Dolomieten en Povlakte, een bad van culinaire en culturele geneugten... veel dichterbij het paradijs kun je niet komen. En toch zijn er avontuurlijke zielen die het gebied rond de gouden Venetiaanse lagune verlaten en hun leven uitbouwen vanuit een appartement in het nederige Strijtem. Anna Bini vertelt hoe ze in de Roosdaalse bevolkingsregisters terecht is gekomen.

"Ik kom uit de Veneto, de regio in Noord-Italië waarvan Venetië de hoofdstad is. Ik woon echter niet in de stad maar op het platteland. Talen spreken is een van mijn passies, daarom heb ik aan de universiteit gekozen voor de richting internationale communicatie en coöperatie. Het was dan ook een logische keuze om een job te zoeken in het buitenland. Zo kwam ik in augustus 2020 toevallig terecht in Antwerpen waar ik als 'au pair' een jaar in een Antwerpse familie heb gewerkt."



Italië

Oppervlakte: 300.000 km²

Aantal inwoners: 59 miljoen

Aantal inwoners per vierkante km: 196/km²



Ik vond het vanzelfsprekend dat ik meteen Nederlandse les zou volgen. Daar leerde ik Mihaela Tochita kennen. Al zien we mekaar niet zo vaak, toch blijft zij een van mijn beste 'Belgische' vriendinnen.

Na het jaartje Antwerpen kon ik aan de slag bij een Amerikaanse onderneming die contacten heeft met markten over de hele wereld. Ik verzorg daar de contacten met de Italiaanse en Spaanse markt.

Frans en Spaans leren vond ik eigenlijk heel

Gemakkelijk omdat die talen zeer dicht bij het Italiaans liggen. Ik zou graag mijn Nederlands nog verbeteren, maar ik heb niet zoveel kans om het te spreken omdat in de Amerikaanse firma, het Engels natuurlijk de voertaal is.

Ik was nog maar twee maanden in Antwerpen toen ik mijn man, Aziz El Felak, leerde kennen. Hij komt uit Tétouan, helemaal in het noorden van Marokko, dicht bij de straat van Gibraltar.

Omdat ik echt wel wil kunnen communiceren met mijn schoonfamilie, moet ik er dus nog maar eens een nieuwe taal bij leren. Dat is niet echt een zware opdracht, ik vind het heel boeiend om met al die andere culturen kennis te maken.

Wij wonen nu al bijna drie jaar in Strijtem, intussen met zijn drieën want we kregen een dochtertje, Aya. Wij hebben er natuurlijk al over gesproken in welke taal we onze dochter gaan opvoeden. Azid zal met haar Arabisch spreken, ik Italiaans. Omdat wij onderling Engels praten zal zij die taal ook wel oppikken. Wanneer ze over een paar jaar naar school gaat, zal daar nog Nederlands en Frans bijkomen.



Je woont bijna drie jaar in Strijtem. Is het de bedoeling dat dit de 'eindbestemming' is of wordt het toch Italië, Marokko of nog iets anders?

"De toekomst ligt open, ik weet nog niet waar ik mijn leven verder ga uitbouwen. Mijn man en ik staan beiden open voor andere ervaringen. Als er zich nieuwe mogelijkheden voordoen, dan gaan wij daar gewoon op in. Voor ons is 'thuis' niet een plaats. Thuis dat is daar waar de mensen zijn waarmee je wil leven: je gezin, de vrienden, de collega's. Wij staan open voor alle culturen."

Als je het vanop een afstand bekijkt, zijn er dan zaken die je hier niet zo prettig vindt? Zijn er ook voordelen aan het Pajottenland'?

"De Vlamingen zijn vriendelijk maar gereserveerd, noem het maar afstandelijk. Waar ik woon in Strijtem zijn er acht appartementen en wij kennen mekaar niet. Er is wel een 'goedendag', maar verder gaat het niet. Ikzelf heb nog nooit last gehad van vooroordelen, maar bij mijn man ligt dat anders.

Hij ziet er een beetje 'anders' uit en is moslim. De mensen hier hebben duidelijk geen problemen met iemand uit Italië, integendeel, dat vindt men allemaal positief en interessant. Er is echter veel meer reserve en zelfs wantrouwen ten opzichte van Marokkaanse mensen.

Wij leven meer in Brussel en Antwerpen. Ik hou wel van die mix van talen en culturen. Waar ik vandaan kom, heb je die verscheidenheid niet. Al kun je er niet naast kijken dat hier bij sommige mensen wel een vorm van racisme bestaat, toch is dat veel minder uitgesproken dan in de Veneto. Ook de werkvoorwaarden zijn hier veel beter. Voor de rest is er wel veel gelijkenis in mentaliteit. Ik kom uit Noord-Italië en daar zijn de mensen ook meer gereserveerd dan in het zuiden.

Wat hier echt niet zo prettig is, is het weer. Bij ons is het ook wel winter, maar niet zo lang en niet zo grijs. De winter kan hier soms zo lang duren dat je er zelfs een beetje depressief van wordt. Maar als dat het enige grote nadeel is, dan valt dat nogal wel mee zeker?"

Demyd en Valentina, omarmd door Lombeek

Wij wagen ons niet aan het beoordelen van de situatie die goed twee jaar geleden heeft geleid tot de inval van Russische troepen in Oekraïne. Wanneer de kruitdampen (hopelijk spoedig) zullen opgelost zijn, zullen historici misschien een objectieve analyse kunnen maken. Wat wij wel kunnen vaststellen is dat het conflict ons continent op zijn fundamenteën doet daveren en dat honderdduizenden mensen hun 'thuis' zijn kwijt geraakt. De vluchtelingenstroom overspoelde ook onze gewesten, zelfs in Roosdaal zochten radeloze burgers om beschutting. Wij beleven een episode waaraan later in onze geschiedenisboeken ongetwijfeld een groot hoofdstuk zal worden gewijd. Ook als erfgoedvereniging is het onze opdracht om hierover verslag uit te brengen. Wij hangen ons verhaal op aan de belevenissen van Demyd Lutsak en zijn moeder Valentina die intussen twee jaar in Lombeek wonen. Wij zochten hen op in hun knusse huurhuis aan de voet van de Hunselberg. Demyd (13 jaar) is het meeste aan het woord, zijn Nederlands is al behoorlijk goed. Verbazend voor een jongen die twee jaar geleden nog nooit een woord Nederlands had gehoord en het Cyrillisch schrift hanteerde. Maar ook Valentina doet heel hard haar best om hun belevenissen te vertellen.

Valentina:

"Wij zijn naar België gekomen in juli 2022 nadat in februari de oorlog was begonnen. Wij komen uit de stad Zjytomyr zo'n honderd kilometer ten westen van Kiev. Mijn man en mijn oudste zoon zijn nog in de stad. Wij werden in Brussel opgevangen door het Rode Kruis. Daar heeft men voor ons een opvanggezin gevonden in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek. Wij hebben toen veel geluk gehad dat wij terecht kwamen bij Hilde Dierck en Geert Catteeuw in de Molenstraat. Zij hebben ons ongelooflijk veel geholpen. Wij hebben daar een jaar en vier maanden gewoond. Dan zijn wij op zoek gegaan om zelf een huis te kunnen huren en zo zijn we hier terechtgekomen in de Hunselstraat. We wonen hier sinds november '23."

Demyd:

"Ik was elf jaar toen we in Lombeek aankwamen. Naar school gaan was niet eenvoudig. Ik kende alleen maar Oekraïens, maar ik werd heel goed geholpen, ik kreeg zelfs privéles Nederlands van een vriendelijke lerares. Na een maand of vier kende ik genoeg Nederlands om een beetje met mijn vriendjes op school te kunnen praten."

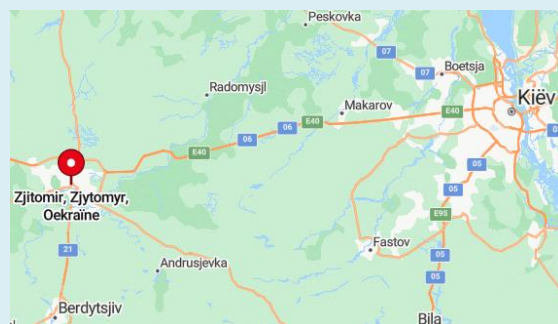


Oekraïne

Oppervlakte 600.000 km²

Aantal inwoners: meer dan 40 miljoen

Aantal inwoners per vierkante km: ongeveer 70/km²



Mijn moeder is in 2022 ook begonnen met Nederlandse les te volgen, eerst in Brussel, dan in Anderlecht. Ze reed dan met de fiets tot aan de bushalte en dan moest ze nog eens twee bussen nemen. Ik heb hier in het schooltje van Lombeek mijn zesde studiejaar gedaan. In september moest ik naar het secundair. Wij hebben gekozen voor Don Bosco in Halle, er stopt hier een bus vlak bij de deur. Ook op deze school werd ik zeer goed onthaald. Dat Don Bosco een christelijke school is, is geen probleem, dat verschilt niet veel van de orthodoxe scholen bij ons."

Toevallig raakte ik onlangs aan de praat met de klaslerares van Demyd (een vroegere collega) en die sprak met grote appreciatie over haar pientere leerling. Vooral zijn aanpassingsvermogen en zijn positieve ingesteldheid vielen op. Zijn medeleerlingen vinden hem ook een toffe vriend en prijzen hem voor zijn voetbaltalent.

Demyd:

"Ik hou van sporten. Kort na onze aankomst, ben ik begonnen met atletiek in Gooik, maar nu ben ik al een hele tijd aan het voetballen bij Sporting Eizeringen. Later zou ik graag studies doen in verband met computers. Ik heb in Oekraïne al wat informatietechnologie geleerd en nu is Techniek ook een van mijn lievelingsvakken. Ik heb hier wel al vrienden, maar als de oorlog voorbij is, zou ik toch graag terugkeren naar Oekraïne."

Valentina:

"Er zijn natuurlijk wel een heleboel zaken waaraan wij ons moeten aanpassen al hoeft dat niet altijd een probleem te zijn. De mensen hier zijn zeer vriendelijk. De manier van koken is hier wel anders. Ik vind dat we in Oekraïne toch wat meer aandacht besteden aan onze maaltijden. In onze traditie hebben wij drie keer per dag een warme maaltijd. Als er in Oekraïne wordt gefeest, dan komt er heel veel eten op tafel. Wat wij nooit zullen eten is rauw vlees!"



Demyd Lutsak

Demyd moet bij deze uitspraak van zijn moeder hartelijk lachen omdat zij er echt bij huivert wanneer hier rauw gehakt op de boterham wordt gesmeerd of wanneer er een steak op het bord komt die nauwelijks de pan heeft gezien. Dát heeft hij hier wel al leren appreciëren.

Het moet hoe dan ook een ingrijpende ervaring zijn om in een heel andere cultuur te worden gedropt. Maar ook voor de mensen die vluchtelingen opvangen is het een hele opdracht. Hierover gingen we praten met Hilde Dierck die samen met haar man Geert zorgden voor de opvang van Valentina en Demyd.

Hilde:

"Toen we de dramatische beelden zagen van de vluchtelingenstroom in Oekraïne, besloten wij om ons huis open te stellen voor vluchtelingen. Onze kinderen zijn al een tijdje het huis uit en dus hadden wij wel wat 'kamers op overschot'. Zo kwamen Valentina en Demyd bij ons terecht. Het was voor ons even slikken toen bleek dat zij enkel Oekraïens kenden en dat wij al onze gesprekken moesten voeren met de gsm bij de hand. De vertaalapp deed overuren."

Het bleek toen ook dat die algoritmen nog niet honderd procent in orde zijn want regelmatig kwamen wij tot bizarre en grappige resultaten. Maar al heel spoedig klikte het tussen ons en wij mogen gerust zeggen dat het voor ons een positief verhaal is geworden.

Over de communicatie met de betrokken overheidsdiensten waren we minder tevreden. Ik heb er een loopbaan opzitten als maatschappelijk werkster, maar zelfs voor mij was het een administratief kluwen. Op bepaalde ogenblikken was het bijna een voltijsde betrekking.

Anderzijds was het hartverwarmend om te merken hoeveel inspanningen de leerkrachten van de basisschool hebben gedaan om Demyd op te vangen. Nadien zagen we dat ook Don Bosco Halle de jongen heel goed heeft onthaald en bij de voetbalvereniging van Eizeringen is het ook al een succes gebleken. Dat kon mijn man vaststellen toen hij hem naar de trainingen en de matches voerde. Geert vergezelde Valentina ook telkens naar de oudercontacten op school.

Via de sociale media is Valentina vaak in contact met haar man. Zo vernamen wij dat door bombardementen op hun thuisstad Zjytomyr de elektriciteit regelmatig uitvalt, waardoor er ook geen communicatie meer mogelijk is. Daarom hadden wij het plan opgevat om via publieksfinanciering (*ander woord voor het lelijke 'crowdfunding'*) een generator aan te schaffen. Het werd een enorm succes. De manier waarop de Lom-bekenaren de Oekraïense familie heeft omarmd was echt ontroerend. Door de inzet van die mensen, niet in het minst van juf Evelien, werd € 5000 opgehaald, genoeg voor twee generatoren. Die werden naar Polen getransporteerd, waar ze door de echtgenoot van Valentina werden opgehaald.

Hoe een klein dorp als Lombeek groot kan zijn in solidariteit.

Met dank aan Hilde Dierck en Jos Huwaert voor de bijkomende informatie



Valentina en Demyd

Wanneer je informatie wil vergaren over de instroom van mensen met een migratieachtergrond, dan luister je best niet naar de vrouw/man in de straat. De cijfers die je daar verneemt zijn immers vaak gebaseerd op ongecontroleerde geruchten of zijn geplukt uit tendentieuze statistieken. Om erachter te komen hoeveel mensen 'van elders' in Roosdaal een nieuwe thuis hebben gezocht, hebben wij ons gewend tot **Evelien Vanderschuere, ambtenaar binnen de dienst voor Welzijn en Vrije Tijd. Evelien maakte een en ander duidelijk met objectieve cijfergegevens.**



Hebben wij een idee over het aantal mensen van niet-Belgische nationaliteit er wonen in Roosdaal?

"Uit een recent rapport van het Agentschap Integratie en Inburgering heb ik de volgende cijfers gehaald: in 2010 had 7% van de Roosdaalnaars een niet-Belgische herkomst, in 2023 16%. Het afgelopen jaar is dat aantal dus met 1% toegenomen. Een andere vaststelling is dat personen met een andere herkomst de vergrijzing een stukje terugdringen: 28% van de jongste kinderen heeft een andere herkomst. In 2022 was dat nog 26%. Roosdaal wordt dus steeds meer divers."

Hoeveel nationaliteiten zijn er vertegenwoordigd in Roosdaal?

"Al een aantal jaren is de top drie dezelfde gebleven: Marokko, Italië en Roemenië. Verder (in dalende lijn) Democratische Republiek Congo, Nederland, Spanje, Frankrijk en Turkije. Sinds 2010 merken we wel dat burgers uit het oosten van de Europese Unie de sterkste stijgers zijn, gevolgd door andere Afrikaanse landen en Maghreblanden. Een andere vaststelling is dat zonder de instroom van andere herkomst, de Roosdaalse bevolking zou krimpen."

Welke diensten staan ter beschikking om deze mensen op te vangen of bij te staan in hun integratie?

"Als nieuwe inwoners zich in Roosdaal komen inschrijven bij de dienst burgerzaken, krijgen ze een onthaalpakket met allerlei nuttige informatie. Op vraag kunnen ze een bijkomend onthaalgesprek krijgen bij de

dienst burgerzaken. Mensen met nood aan 'taaloefenkansen' of een vrijetijdsbesteding (kinderen en jongeren), kunnen doorverwezen worden door verschillende diensten en partners (bv. scholen), maar zeker ook naar 'de brugfiguur' voor Plan Samenleven voor TARL, Mihaela Tochita. Welke taken zij op zich neemt, verneem je op blz. 5. Zij gaan met Mihaela in gesprek waarop zij dan kan op zoek gaan naar een 'taaloefenkans', een hobby. Ook bij andere vragen zal zij hen kunnen doorverwijzen naar een gepaste dienst. Deze werking wordt gecoördineerd vanuit dienst Welzijn & Vrije Tijd. Mihaela is elke donderdag aanwezig in het gemeentehuis van Roosdaal.

Welke initiatieven zijn er tot nu toe genomen vanuit het gemeentebestuur?

"Het belangrijkste recente initiatief is het intekenen op het Plan Samenleven met de andere TARL gemeenten (Ternat, Affligem en Liedekerke). Hierdoor krijgen we veel middelen om met de vier gemeenten samen te werken rond vier acties. Ik zet ze even op een rij:

Kinderen en jongeren begeleiden naar sport en cultuur, ter beschikking stellen van brugfiguren naar het onderwijs en het organiseren van taaloefenkansen voor volwassenen. De gemeente investeert hier zelf ook een mooi budget in, als cofinanciering voor Plan Samenleven.

We organiseren al enkele jaren de kampen 'Taal in TARL' als taaloefenkans voor kinderen van vijf tot twaalf jaar en hebben deze uitgebreid met workshops 'cultuur en sport' (ook in kader van Plan Samenleven).

in de nabije toekomst zal er ook een regelmatige taal oefen kans voor volwassenen georganiseerd worden (bv. praatgroep in de bib).

Het taalpunt Nederlands in de bibliotheek werd recent grondig vernieuwd en kreeg een feestelijke opening op 20 maart.

Tijdens de beginperiode van de oorlog in Oekraïne werden vanuit de diensten van het lokaal bestuur (sociale dienst, burgerzaken, Welzijn) verschillende zaken georganiseerd (bv. oproep opvanggezinnen,...) om de Oekraïense vluchtelingen in Roosdaal bij te staan."

Zijn er ook privé-initiatieven genomen om mensen op te vangen of bij te staan?

"Zoals ik reeds zei hebben we vanuit de gemeente een oproep gelanceerd naar de Roosdaalse bevolking om voor tijdelijke opvang te zorgen. Verschillende gezinnen hebben effectief hun huis opengesteld om mensen op te vangen.

Er werden ook al verschillende evenementen georganiseerd voor Oekraïense mensen door vrijwilligers, o.a. een sportevenement in Belleheide Center. Er gebeurden ook inzamelingen."

Welke officiële- of privéinitiatieven zijn er genomen om mensen Nederlands te helpen leren?

"Naast de al geciteerde vernieuwing taalpunt en de opstart taal oefen kans, werden Nederlandse lessen voor Oekraïense mensen gegeven. Dit initiatief was een samenwerking tussen het lokaal bestuur en enkele vrijwilligers.

Ik wil hier ook nog aan toevoegen dat wij in het kader van Plan Samenleven ook een structurele ondersteuning krijgen van het Agentschap Integratie en Inburgering voor de uitwerking van het plan. Consulente Maud De Vos is hierbij onze vaste ondersteuner."

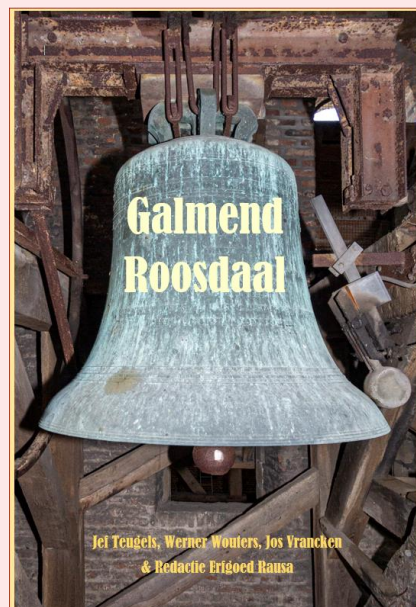
Zoals de klok thuis galmt...

Er zijn nog enkele exemplaren over van de nieuwe Rausa-uitgave, een kleurrijke, vlot vertelde geschiedenis van alle Roosdaalse klokken, hun makers, hun meters en peters én een cd met geluidsopnamen van elke klok. Wil je in extremis nog een exemplaar op de kop tikken, schrijf dan € 30 over op BE97 8601 1557 2549 van Erfgoed Rausa.

Met vermelding:

'Galmend Roosdaal', naam en adres.

Voor boeken die buiten Roosdaal moeten geleverd worden, wordt € 10- verzendkosten aangerekend.



Deze brochure werd gemaakt ter gelegenheid van Erfgoeddag 2024. De teksten en foto's zijn van Walter Evenepoel, tenzij anders aangegeven. Met dank aan Gemeentebestuur Roosdaal en Cultuurraad Roosdaal.



MIJN DORP VAN TOEN

**Mijn dorp van toen
gij kroopt zo in mijn kleren
ik ben lang weg van u
sta oog in oog met wat verdween
en aarzel tussen schaamte en begeren**

**Uitgerold langs onbeschadigd water
alles op een steenworp
krap bemeten binnen handbereik
de stoere kerk de licht getorste toren
en weinig schone schijn**

**Het sober huis het knarsend grint
het hek dat stiekem piepte
de moestuin met de malse sla
peren plukklaar aan de zuidermuur
de gulle notelaar**

**Het kronkelpad vol weegbree
de wilde wingerd en de winde
de roep van pauwen na de plens
de natte beemden overdadig lover
de avond die uit bomen viel**

**De lente kwam bedrieglijk vroeg
de eerste oppers hooi geladen
land geploegd met rechte voor
het spoor van paarden naar de poel
en buurman die zijn hond begroef**

**De zomers witheet en soms zwoel
bruine boerenknechten blonken
in het najaar ploften appels
alle winters brachten sneeuw
bomen roerloos dorpers ingetogen**

**Op de tuinbank bij gerimpeld water
wacht ik godvergeten
volg de wiekslag van de duiven
alleen mijn dunne haar beweegt
mijn dorp van toen
dat mij de eenvoud leerde
geen wederkeer niet nu niet later**

Jan De Leeuw, Onze Lieve Vrouw Lombeek, 2023